

АНОТОВАНИЙ СПИСОК ЛИШАЙНИКІВ ЗАПОВІДНИКА «МИС МАРТ'ЯН» (УКРАЇНА)¹

лишайники, мис Март'ян, АР Крим

Мис Март'ян розташований на південному узбережжі Кримського півострова. Його історія тісно пов'язана з розвитком Гірського Криму. Внаслідок тривалих і різноманітних геологічних процесів сформувалася Нікітська синкліналь. Інтенсивні орографічні процеси завершуються в пізньому пліоцені, але незначні тектонічні рухи відбувалися також у четвертинному періоді. В результаті цього у верхньому пліоцені у вапнякових структурах Головного пасма Кримських гір з'явилися тріщини, що сприяло розвитку денудаційних та зсувних процесів, які стали основою для формування Нікітського зсуву, що у вигляді шлейфу простягається у море. Заповідник займає його нижню частину (120 га суходолу). Форми рельєфу заповідника досить різноманітні і поділяються на дві групи: скульптурні та акумулятивні. Перші з'явилися внаслідок дії тектонічних та ерозійних процесів, котрі призвели до формування зсувів, зривів, терас тощо. Вони поширені у північній та центральній частинах заповідника. Друга група являє собою конуси виносу продуктів вивітрювання в нижніх частинах ярів та пляжі, що виникли в результаті діяльності моря [4].

Клімат заповідника є субтропічним варіантом середземноморського типу з жарким посушливим літом та помірно вологою зимою. Середня температура липня становить +23—25° С, лютого — +2,5—-4° С. Амплітуда коливань температури досягає 20,5° С. Середньорічна кількість опадів — 560 мм. Оподи випадають нерівномірно протягом року: максимум — восени та взимку, мінімум — влітку та весною. Грунтовий покрив досить різноманітний і складається з кількох груп близьких за складом типів ґрунтів. Серед них найпоширенішими є коричневі карбонатні та слабкокарбонатні, а також червоно-коричневі ґрунти. В місцях розвитку ерозійно-обвальних процесів вони відсутні або накопичуються глинисто-каменисті ґрунти.

Флора заповідника має середземноморські риси. Більше половини його площі вкрито лісом із *Quercus pubescens* Willd., меншу частину займають рідколісся із *Juniperus excelsa* M. Bieb., на невеликих ділянках у північній частині поширені зарості *Pinus pallasiana* D. Don. Характерними є вічнозелені середземноморські види (*Arbutus andrachne* L., *Ruscus ponticus* Woronow ex Grossh., *Hedera taurica* Carriere, *Cistus tauricus* J. Presl & C. Presl, *Pistacia mutica* Fisch. & C.A. Mey). Однак внаслідок антропогенного впливу природні рослинні угруповання зазнали часткової деградації.

Починаючи з XIX століття флору і рослинність судинних рослин заповідника вивчало багато вчених [5]. Однак багатопланова інвентаризація ліхенофлори почалася лише після створення заповідника (1973 р.) [3], хоча перша згадка про *Lassalia pustulata* (L.) Hoffm. є вже у праці В.К. Чернова [5]. З ялівцевих лісів Криму О.Д. Тарасова і Т.Ю. Толпишева [3] наводять 77 видів лишайників (без синонімів), поширених на території заповідника, серед яких найбільша частка — це епіфіти. Лишайники, що ростуть на різноманітних гірських породах, практично не вивчалися. З огляду на це, нашою першочерговою метою була інвентаризація лишайників у маловивчених екотопах, пов'язаних з кам'янистими субстратами.

¹ Робота частково підтримана проектом INTAS Ref. № 97-30778.

Внаслідок попередніх досліджень ліхенофлори протягом 1999—2000 рр. ми виявили 259 видів лишайників, з них 182 види вперше згадуються для заповідника, 50 виявилися новими для Кримського п-ова, а 28 — новими для ліхенофлори України. Лишайники заповідника належать до 88 родів, 37 родин, 12 порядків та групи *Fungi imperfecti*. Список таксонів складено за другим чеклистом лишайників, ліхенофільних і близькоспоріднених грибів України [6] з урахуванням останніх таксономічних змін [2]. Наводяться короткі відомості щодо екології видів і відносна частота трапляння у заповіднику¹. Зразки лишайників зберігаються в гербаріях Херсонського державного педагогічного університету (KHER), Інституту ботаніки ім. М.Г. Холодного НАН України (KW) та Нікітського ботанічного саду (YALT).

Анотований список

1. *Acarospora cervina* A. Massal. — на освітлених та помірно затінених вапняках, зрідка.
2. *A. glaucocarpa* (Ach.) Körber — на освітлених та помірно затінених вапняках, зрідка.
3. *A. macrospora* (Hepp.) A. Massal. ex Bagl. — на помірно затінених, частіше прямовисних вапняках, зрідка [3].
4. *A. veronensis* A. Massal. — на пісковиках, зрідка.
5. *Acrocordia conoidea* Fr. Körber — на затінених вапняках, часто.
6. **A. salweyi* (Leight. Ex Nyl.) A.L. Sm. — на затінених вапняках, зрідка.
7. **Agonimia tristicula* (Nyl.) Zahlbr. — на мохах поверх вапняків, зрідка.
8. *Amandinea punctata* (Hoffm.) Coppins & Scheid. (= *Buellia punctata* (Hoffm.) A. Massal.) — на корі *Q. pubescens*, пісковиках, звичайний вид [3].
9. *Anapthychia ciliaris* (L.) Körber ex A. Massal. — на корі *Q. pubescens*, зрідка [3].
10. **Arthonia calcicola* Nyl. — на освітлених вапняках, зі збідненим лишайниковим покривом, зрідка.
11. **A. clemens* (Tul.) Th. Fr. [LF] — в апотеціях *Lecanora crenulata*, зрідка.
12. **A. epiphyscia* Nyl. [LF] — на слані *Physconia grisea*, зрідка.
13. *A. punctiformis* Ach. [F] — на корі *P. mutica*, часто.
14. *Aspicilia caesiocinerea* (Nyl. Ex Malbr.) Arnold — на пісковиках, зрідка.
15. *A. calcarea* (L.) Mudd — на освітлених вапняках, звичайний вид.
16. *A. contorta* (Hoffm.) Krempelh — на помірно затінених вапняках, часто.
17. ***A. coronata* (A. Massal.) B. de. Lesd. — на освітлених вапняках в бідних на лишайники угрупованнях, зрідка.
18. *A. intermutans* (Nyl.) Arnold — на пісковиках, зрідка.
19. **A. farinosa* (Flörke) Arnold — на вапняках, зрідка.
20. *A. viridescens* (A. Massal.) Hue — на помірно затінених вапняках, часто.
21. ***Bagliettoa baldensis* (A. Massal.) Vežda — на затінених вапняках, зрідка.
22. *B. parmigera* (Steiner) Vežda & Poelt — на затінених вапняках, зрідка.
23. ***B. parmigerella* (Zahlbr.) Vežda & Poelt — на затінених вапняках, зрідка.
24. ***B. steineri* (Kusan) Vežda — на помірно затінених вапняках, зрідка.
25. *Botryolepraria lesdainii* (Hue) R.C. Harris — в тріщинах вапняків у затемнених умовах, часто.
26. *Buellia alboatra* (Hoffm.) Th. Fr. — на корі *J. excelsa*, звичайний вид [3].
27. *B. epipolia* (Ach.) Mong. — на освітлених вапняках, звичайний вид [3].
28. ***Caloplaca aegatica* Giralt, Nimis & Poelt — на корі *J. excelsa*, зрідка.
29. *C. alociza* (A. Massal.) Mig. — на освітлених вапняках, у бідних лишайниками ценозах, часто.

¹ Зірочкою (*) відмічені нові для Криму види лишайників, двома зірочками (**) — нові для України; позначкою ** виділені види, що наводяться за літературними джерелами [1—3, 5], але не виявлені нами в період проведення досліджень.

30. *C. aurantia* (Pers.) J. Steiner — на помірно затінених та освітлених вапняках, у нітрофільних умовах, звичайний вид.
31. #*C. cerina* (Ehrh. ex Hedwig) Th. Fr. — на корі, зрідка [3].
32. *C. cerinella* (Nyl.) Flagey — на корі *J. excelsa*, зрідка.
33. *C. chalybaea* (Fr.) Müll. Arg. — на освітлених вапняках, зрідка.
34. *C. coronata* (Krempelh. ex Körber) J. Steiner — на слані *Verrucaria* sp., зрідка.
35. *C. cirrochroa* (Ach.) Th. Fr. — на прямовисних затінених вапняках, часто.
36. *C. citrina* (Hoffm.) Th. Fr. — на затінених вапняках, часто [3].
37. *C. crenularia* (With.) J.R. Laundon — на пісковиках, зрідка.
38. *C. dolomiticola* (Arnold) Blomb. & Forssell — на освітлених вапняках, зрідка.
39. #*C. ferruginea* (Huds.) Th. Fr. — на корі, зрідка [3].
40. *C. flavescens* (Huds.) J.R. Laundon — на помірно затінених та освітлених вапняках, часто.
41. *C. haematites* (Chaub. ex St.-Amans) Zwackh — на корі *J. excelsa*, зрідка.
42. *C. inconnexa* (Nyl.) Zahlbr. — на сланях *Acarospora cervina*, *Aspicilia calcarea*, зрідка.
43. *C. lactea* (A. Massal.) Zahlbr. — на помірно затінених вапняках, зрідка.
44. **C. lithophila* H. Magn. — на вапняках, зрідка.
45. *C. marmorata* (Bagl.) Jatta — на освітлених вапняках, зрідка.
46. *C. microthallina* (Weddl.) Zahlbr. — на вапняках у зоні супраліторалі, звичайний вид.
47. *C. oasis* (A. Massal.) Szatala — на слані *Verrucaria* sp., зрідка.
48. *C. obscurella* (Lahm ex Körber) Th. Fr. — на корі *J. excelsa*, зрідка.
49. *C. ochracea* (Schaer.) Flagey — на затінених вапняках, часто.
50. *C. oxfordensis* Hedr. — на пісковиках, зрідка.
51. *C. polycarpa* (A. Massal.) Zahlbr. — на сланях *Verrucaria* sp., *Bagliettoa* sp., зрідка.
52. *C. pyracea* (Ach.) Th. Fr. (= *C. holocarpa* auct.) — на корі *Q. pubescens*, зрідка [3].
53. *C. saxicola* (Hoffm.) Nordin — на помірно затінених та освітлених вапняках, зрідка.
54. *C. schaeereri* (Flörke) Zahlbr. — на помірно затінених вапняках, звичайний вид.
55. *C. cfr. scotoplaca* (Nyl.) H. Magn. — на пісковиках, зрідка.
56. ***C. scopularis* (Nyl.) Lettau — на вапняках в зоні супраліторалі, зрідка.
57. *C. ulcerosa* Coppins & P. James — на корі *Platanus orientalis* L., дуже рідко.
58. *C. variabilis* (Pers.) Müll. Arg. — на освітлених вапняках, звичайний вид.
59. *C. xantholyta* (Nyl.) Jatta — на затінених прямовисних вапняках, часто.
60. *Candelariella aurella* (Hoffm.) Zahlbr. — на вапняках, зрідка [3].
61. ***C. oleaginescens* Rondon — на вапняках в зоні ксеричної супраліторалі, зрідка.
62. *C. reflexa* (Nyl.) Lettau — на корі *Q. pubescens*, зрідка.
63. *C. rhodax* Poelt & Vežda — на помірно затінених вапняках, зрідка.
64. ***C. vitea-lactea* Thor & V. Wirth — на корі *P. mutica*, зрідка.
65. *C. vitellina* (Hoffm.) Müll. Arg. — на пісковиках, зрідка.
66. *C. xanthostigma* (Ach.) Lettau — на корі *Q. pubescens*, часто.
67. #*Catapyrenium cinereum* (Pers.) Körber (= *Endopyrenium cinereum* (Pers) Oxner) — на ґрунті, зрідка [3].
68. *C. rufescens* (Ach.) Breuss — в тріщинах вапняків, зрідка.
69. *Catillaria lenticularis* (Ach.) Th. Fr. — на помірно затінених вапняках, звичайний вид.
70. *C. nigroclavata* (Nyl.) Schuler — на корі *J. excelsa*, часто.
71. *Cladonia coniocrea* (Flörke) Vainio — при основі *Q. pubescens*, часто [3].
72. *C. convoluta* (Lam.) Anders — на ґрунті, зрідка.
73. *C. fimbriata* (L.) Fr. — на ґрунті, зрідка [3].
74. #*C. foliacea* (Huds.) Willd — на ґрунті, зрідка [3].
75. *C. furcata* (Huds.) Schrad. — на ґрунті, звичайний вид.
76. #*C. gracilis* (L.) Willd — на ґрунті, зрідка [3].
77. *C. puxidata* (L.) Hoffm. s. l. (incl. *C. chlorophaea* (Flörke) Spreng.) — на ґрунті між вапняковими скелями, часто [3].

78. *C. rangiformis* Hoffm. — на ґрунті, звичайний вид [3].
79. *Clauzadea immersa* (Hoffm.) Hafellner & Bellem. — на помірно затінених вапняках, зрідка.
80. **C. monticola* (Schaer.) Hafellner & Bellem. — на помірно затінених вапняках, зрідка.
81. *Collema auriforme* (With.) Coppins & J.R. Laundon — на мохах у більш-менш вологих умовах, зрідка.
82. *C. crispum* (Huds.) F. Weber ex F.H. Wigg. — на вапняках, зрідка.
83. *C. cristatum* (L.) F. Weber ex F.H. Wigg. — на освітлених вапняках, часто [3].
84. ***C. fragile* Taylor — на освітлених прямовисних вапняках, зрідка.
85. *C. furfuraceum* (Arnold) Du Rietz — на корі *Q. pubescens*, зрідка [3].
86. *C. fuscovirens* (With.) J.R. Laundon — на помірно затінених вапняках, часто.
87. ***C. multipunctatum* Sm. — на корі *P. mutica*, дуже рідко.
88. ***C. parvum* Degel. — на помірно затінених вапняках, зрідка.
89. *C. polycarpon* Hoffm. — на вапняках, зрідка.
90. **C. subflaccidum* Degel. — на корі *Q. pubescens*, зрідка.
91. *C. tenax* (Swartz) Ach. em. Degel. — на ґрунті, часто.
92. *C. undulatum* Laurer ex Flot. — на вапняках, часто.
93. #*Dermatocarpon luridum* (With.) J.R. Laundon (= *D. weberi* (Humb.) Mann.) — на вапняках, зрідка [3].
94. *D. miniatum* (L.) Mann. — на затінених прямовисних вапняках, зрідка.
95. *Diploicia canescens* (Dicks.) A. Massal. — на затінених вапняках та корі *J. excelsa*, часто.
96. *Diploschistes ocellatus* (Vill.) Norman — на добре освітлених вапняках, зрідка.
97. *Dirina stenhammari* (Stenham.) Poelt & Follm — на затінених прямовисних вапняках, зрідка.
98. *Evernia prunastri* (L.) Ach. — на корі *Q. pubescens*, *J. excelsa*, звичайний вид [3].
99. *Flavoparmelia caperata* (L.) Hale (= *Parmelia caperata* (L.) Ach., *Pseudoparmelia caperata* (L.) Hale) — на корі *Q. pubescens*, часто [3].
100. *Fulgensia fulgens* (Sw.) Elenkin — на прошарках ґрунту між вапняками, зрідка.
101. #*Graphis scripta* (L.) Ach. — на корі [3].
102. ***Gyalecta geoica* (Wahlbg.) Ach. in Vetensk. — на затінених вапняках, зрідка.
103. **G. flotowii* Körber — на корі *J. excelsa*, зрідка.
104. *G. jenensis* (Batsch) Zahlbr. — на затінених вапняках, зрідка.
105. ***Hymenelia prevostii* (Duby) Krempelh. — на помірно затінених вапняках, зрідка.
106. **Hyperphyscia adglutinata* (Flörke) H. Mayrhofer & Poelt — на затінених вапняках та корі *J. excelsa*, звичайний вид.
107. *Hypogymnia physodes* (L.) Nyl. — на корі *Q. pubescens*, часто [3].
108. *H. tubulosa* (Schaer.) Hav. — на корі *Q. pubescens*, зрідка [3].
109. #*Lassalia pustulata* (L.) Hoffm. (= *Umbilicaria pustulata* (L.) Merat.) — на пісковиках, зрідка [5].
110. *Lecania cyrtella* (Ach.) Th. Fr. — на корі *J. excelsa*, зрідка.
111. *L. inundata* (Hepp ex Körber) M. Mayrhofer — на помірно затінених вапняках, зрідка.
112. *L. naegelii* (Hepp) Diederich & P. Voom — на корі *P. mutica*, зрідка.
113. *L. nylanderiana* A. Massal. — на помірно затінених вапняках, зрідка.
114. ***L. polycicla* (Anzi) Lettau — на затінених вапняках, дуже рідко.
115. *L. rabenhorstii* (Hepp.) Arnold — на помірно затінених вапняках, зрідка.
116. *L. suavis* (Müll. Arg.) Migula — на помірно затінених вапняках, зрідка.
117. *L. turicensis* (Hepp.) Müll. Arg. — на освітлених вапняках, зрідка.
118. *Lecanographa grumulosa* (Dufour) Torrente & Egea — на затінених вапняках, зрідка.
119. #*Lecanora albella* (Pers.) Ach. (= *L. pallida* (Schreb.) Rabenh) — на корі [3].

120. *L. albescens* (Hoffm.) Branth & Rostr. — на вапняках в нітрофільних умовах, зрідка.
121. *L. allophana* Nyl. — на корі *Q. pubescens*, часто [3].
122. ***L. agardhiana* Ach. — на освітлених вапняках, часто.
123. *L. argentata* (Ach.) Malme — на корі *Q. pubescens*, часто [3].
124. *L. carpinea* (L.) Vainio — на корі *Q. pubescens*, зрідка.
125. *L. crenulata* Hook — на освітлених вапняках, зрідка.
126. *L. dispersa* (Pers.) Sommerf. — на освітлених вапняках, зрідка.
127. *L. elenkinii* Mereschk. — на освітлених вапняках, зрідка.
128. *L. expallens* Ach. — на корі *J. excelsa*, часто.
129. *L. hagenii* (Ach.) Ach. — на рослинних рештках, зрідка [3].
130. *L. muralis* (Schreb.) Rabenh. (= *Placolecnora muralis* (Schreb.) Ras) — на вапняках в нітрофільних умовах, часто [3].
131. *L. pruinosa* Chaub. — на затінених прямовисних вапнякових поверхнях, часто.
132. *L. pulicaris* (Pers.) Ach. — на корі *Q. pubescens*, зрідка.
133. *L. varia* (Hoffm.) Ach. — на корі *J. excelsa*, звичайний вид [3].
134. ***L. xanthostoma* Cl. Roux & Froberg — на слані *Placocarpus schaeferi*, зрідка.
135. *Lecidea lurida* Ach. (= *Psora lurida* (Dill.) DC.) — на прошарках ґрунту між вапняковими скелями, часто [3].
136. #*L. vernalis* (L.) Ach. — на корі [3].
137. *Lecidella elaeochroma* (Ach.) Choisy (= *Lecidella euphorea* (Florke) Hertel, *L. glomerulosa* Steud.) — на корі *Q. pubescens* та *J. excelsa*, звичайний вид.
138. **L. stigmatea* (Ach.) Hertel & Leuckert — на помірно затінених вапняках, зрідка.
139. #*Leprraria incana* (L.) Ach. — на корі [3].
140. **L. lobificans* Nyl. — на мохах, зрідка.
141. ***L. nivalis* Laundon — в тріщинах вапнякових скель, зрідка.
142. *Leprocaulon microscopicum* (Vill.) Gams ex D. Hawksw. — на деревині *J. excelsa*, дуже рідко.
143. *Leptogium corniculatum* (Hoffm.) Minks. — на помірно затінених вапняках, зрідка.
144. ***L. diffractum* Krempelh. ex Korber — на помірно затінених вапняках, часто.
145. *L. gelatinosum* (With.) J.R. Laundon — на мохах по вапнякових скелях, зрідка.
146. *L. lichenoides* (L.) Zahlbr. — на мохах між вапняковими скелями, зрідка.
147. **L. teretiusculum* (Wallr.) J.R. Laundon — на корі *J. excelsa*, зрідка.
148. *L. turgidum* (Ach.) Crombie — на прошарках ґрунту між вапняковими скелями, зрідка.
149. *Lichina confinis* (O.F. Mull.) Agardh — на вапняках в зоні прибою, часто.
150. *Lobothallia radiosa* (Hoffm.) Hafellner — на освітлених вапняках, зрідка.
151. *Melanelia elegantula* (Zahlbr.) Essl. (= *Parmelia elegantula* (Zahlbr.) Essl.) — на корі *J. excelsa*, зрідка [3].
152. *M. glabra* (Schaer.) Essl. (= *Parmelia glabra* (Schaer.) Nyl.) — на корі *Q. pubescens*, зрідка [3].
153. *M. glabrata* (Lamy) Essl. — на корі *Q. pubescens*, зрідка.
154. #*M. olivacea* (L.) Essl. (= *Parmelia olivacea* (L.) Ach. см Nyl.) — на корі, зрідка [3].
155. *Melaspilea proximella* Nyl. Ex Norrl. [F] — на корі *J. excelsa*, зрідка.
156. *Muellerella lichenticola* (Sommerf.) D. Hawksw. [LF] — на сланях епілітних лишайників, часто.
157. #*Mycobilimbia hypnorum* (Libert) Kalb & Hafellner (= *Biatora fusca* (Borr. ex Schaer.) Th. Fr.) — на мохах, зрідка [3].
158. *M. sabuletorum* (Schreb.) Hafellner — на мохах при основі вапнякових скель, зрідка.
159. **Mycomicrothelia* sp. — на гладенькій корі *P. mutica*, зрідка.
160. #*Nephroma laevigatum* Ach. — на корі [1].
161. #*Ochrolechia arborea* (Kreyer) Almb. — на корі [3].
162. #*Opegrapha atra* Pers. — на корі [3].
163. *O. calcarea* Sm. — на помірно затінених вапняках, часто.

164. ***O. celtidicola* (Jatta) Jatta — на корі *J. excelsa*, іноді.
165. *O. mougeotii* A. Massal. — на затінених вапняках, зрідка.
166. *O. variaeformis* Anzi — на затінених вапняках, іноді.
167. *O. varia* Pers. (= *O. diaphora* Ach., *O. lichenoides* Pers.) — на корі *J. excelsa*, часто [3].
168. *Parmelia sulcata* Taylor — на корі *Q. pubescens*, звичайний вид [3].
169. *Parmelina quercina* (Willd.) Hale (= *Parmelia quercina* (Willd.) Hale) — на корі *Q. pubescens*, іноді [3].
170. *P. tiliacea* (Hoffm.) Hale (= *Parmelia tiliacea* (Hoffm.) Ach.) — на корі *Q. pubescens*, звичайний вид [3].
171. *Peltigera rufescens* (Weis) Humb. — на ґрунті, зрідка [3].
172. *Pertusaria albescens* (Huds.) Choisy & Werner (*P. discoidea* (Pers.) Malme, *P. globulifera* (Turn.) A. Massal.) — на корі *J. excelsa*, *Q. pubescens*, часто [3].
173. *P. amara* (Ach.) Nyl. — на корі *Q. pubescens* та *J. excelsa*, часто [2].
174. *P. australis* Vainio — на корі *J. excelsa*, зрідка [3].
175. *P. flavida* (DC.) J.R. Laundon — на корі *J. excelsa*, зрідка.
176. *P. pertusa* (Weigel) Tuck. — на корі *Q. pubescens*, зрідка [3].
177. *Phaeophyscia orbicularis* (Neck.) Moberg — на помірно затінених вапняках та корі, іноді.
178. *Phlyctis argena* (Spreng.) Flot. — на корі *Q. pubescens*, іноді.
179. *Physcia adscendens* (Fr.) H. Olivier (= *Ph. hispida* auct.) — на вапняках, корі *J. excelsa*, *Q. pubescens*, часто [3].
180. *P. aipolia* (Ehrh. ex Humb.) Furnr. — на корі *Q. pubescens*, зрідка [3].
181. *P. stellaris* (L.) Nyl. — на корі *Q. pubescens*, зрідка [3].
182. *P. tenella* (Scop.) DC. — на корі *P. mutica*, іноді.
183. *Physconia distorta* (With.) J.R. Laundon (= *Physcia pulverulenta* (Schreb.) Hampe, *Physconia pulverulacea* (Moberg) — на корі *Q. pubescens*, часто [3].
184. *P. enteroxantha* (Nyl.) Poelt — на корі *Q. pubescens*, часто.
185. *P. grisea* (Lam.) Poelt — на помірно затінених вапняках, корі *Q. pubescens*, звичайний вид [3].
186. *Placocarpus schaeferi* (Fr.) Breuss (= *Endopyrenium monstrosum* (Schaer.) Nazl.) — на освітлених вапняках, дуже рідко.
187. *Placolecis opaca* (Fr.) Hafellner. — на помірно затінених вапняках, дуже рідко.
188. *Placynthium nigrum* (Huds.) S.O. Gray — на помірно затінених вапняках, іноді [3].
189. ***P. cfr. garovaglii* (Massal.) Malme — на помірно затінених вапняках, дуже рідко.
190. *P. subradiatum* (Nyl.) Arnold — на помірно затінених вапняках, часто.
191. *Pleurosticta acetabulum* (Neck.) Elix & Lumbsch (= *Parmelia acetabulum* (Neck.) Duby) — на корі *Q. pubescens*, часто [3].
192. *Polycoccium marmoratum* (Krempelh.) D. Hawksw. [LF] — на сланях *Verrucaria* sp., *Bagliettoa* sp., зрідка.
193. *Polysporina simplex* (Davies) Vezda — на пісковицях, іноді.
194. **Porina austriaca* (Korber) Arnold — на затінених вапняках, іноді.
195. *Protoblastenia calva* (Dicks.) Zahlbr. — на помірно затінених вапняках, зрідка.
196. *P. incrustans* (DC.) J. Steiner — на помірно затінених вапняках, іноді.
197. *P. rupestris* (Scop.) J. Steiner — на помірно затінених вапняках, часто.
198. *Pseudoevernia furfuracea* (L.) Zopf — на корі *Q. pubescens*, звичайний вид [3].
199. *Pseudosagedia aenea* (Wall.) Hafellner & Kalb — на корі *J. excelsa*, іноді.
200. *P. linearis* (Leight.) Hafellner & Kalb — на затінених вапняках, зрідка.
201. *Psora decipiens* (Hedw.) Hoffm. — на ґрунті між вапняковими скелями, іноді [3].
202. *P. testacea* Hoffm. — у тріщинах вапнякових скель, дуже рідко.
203. *Psorotichia schaeferi* (A. Massal.) Arnold — на затінених вапняках, зрідка.
204. *P. cfr. taurica* (Nyl.) Vainio — на затінених вапняках, зрідка.
205. *Pyrenocollema halodytes* (Nyl.) R.C. Harris — на вапняках в зоні прибою, часто.
206. ***P. orustense* (Erichsen) A. Fletcher — на вапняках в зоні прибою, зрідка.
207. #*Ramalina baltica* Lettau — на корі, іноді [3].
208. *R. farinacea* (L.) Ach. — на корі *Q. pubescens*, часто [3].

209. *R. fastigiata* (Pers.) Ach. — на корі *Q. pubescens*, іноді [3].
210. *R. fraxinea* (L.) Ach. — на корі *Q. pubescens*, іноді [3].
211. *Rhizocarpon geographicum* (L.) DC. ap. Lam. & DC. — на пісковицях, зрідка.
212. *Rinodina bischoffii* (Hepp) A. Massal. — на помірно затінених вапняках та вапнякових камінцях, іноді.
213. *R. calcarea* (Arnold) Arnold — на освітлених вапняках, іноді.
214. *R. exigua* (Ach.) S.O. Gray — на корі *J. excelsa*, іноді [3].
215. *R. immersa* (Korber) Zahlbr. — на освітлених вапняках у збіднених на лишайники угрупованнях, часто.
216. *R. pyrina* (Ach.) Arnold — на гілочках *P. mutica*, зрідка.
217. *Rinodinella controversa* (A. Massal.) H. Mayrhofer & Poelt — на помірно затінених вапняках, зрідка.
218. ***R. dubyanoides* (Hepp.) H. Mayrh. & Poelt — на помірно затінених вапняках, дуже рідко.
219. **Saccomorpha dasea* (Stirt.) Khodosovtsev — на деревині *J. excelsa*, зрідка.
220. **S. icmalea* (Ach.) Clauzade & Cl. Roux — на деревині *J. excelsa*, часто.
221. *Sarcogyne regularis* Korber — на освітлених вапняках, зрідка.
222. ***Solenopsora olivacea* (Fr.) Kilius — на помірно затінених прямовисних вапняках, зрідка.
223. *S. candicans* (Dicks.) J. Steiner — на помірно затінених вапняках, часто.
224. *S. cesatii* (A. Massal.) Zahlbr. — на помірно затінених вапняках, часто.
225. *Squamarina cartilaginea* (With.) P. James (= *S. crassa* (Huds.) Poelt) — на освітлених вапняках, помірно затінених ґрунтах, звичайний вид [3].
226. *S. gypsacea* (Sm.) Poelt — в тріщинах вапнякових скель, зрідка.
227. #*S. lentigera* (F.C. Weber) Poelt — на ґрунті, зрідка [3].
228. ***S. periculosa* (Duf.) Poelt — на помірно затінених вапняках, зрідка.
229. ***S. stella-petrea* Poelt — на освітлених вапняках, дуже рідко.
230. *Staurothele caesia* (Arnold) Arnold — на затінених вапняках, зрідка.
231. **Stigmatidium schaeferi* (A. Massal.) Trevis. [LF] — в апотеціях *Lecanora* sp., зрідка.
232. *Tephromella atra* (Huds) Hafellner (= *Lecanora atra* (Huds.) Ach.) — на освітлених вапняках, зрідка [3].
233. **Thelenella modesta* (Nyl.) Nyl. — на корі *P. mutica*, зрідка.
234. *Thelidium galbanum* (Krempelh.) Korber — на помірно затінених вапняках, зрідка.
235. *Thyrea confusa* Henssen — на помірно затінених вапняках, зрідка.
236. *Toninia aromatica* (Sm.) A. Massal. — на помірно затінених вапняках, зрідка.
237. *T. athallina* (Hepp) Timdal — на помірно затінених вапняках, зрідка.
238. *T. candida* (F. Weber) Th. Fr. — на помірно затінених вапняках, часто [3].
239. *T. sedifolia* (Scop.) Timdal (= *T. coeruleonigricans* (Lightf) Th. Fr.) — на помірно затінених вапняках та ґрунті, іноді [3].
240. *T. tristis* (Th. Fr.) Th. Fr. (= *T. tabacina* auct.) — на помірно затінених прямовисних вапняках, часто [3].
241. *Tornabea scutellifera* (With.) J.R. Laundon (= *Tornabenia atlantica* (Ach.) Kurok) — на корі *J. excelsa*, дуже рідко [3].
242. **Trapeliopsis flexuosa* (Fr.) Coppins & P. James — на деревині *J. excelsa*, часто.
243. ***Verrucaria amphibia* R. Clem. — на помірно затінених та освітлених вапняках в зоні прибою, часто.
244. *V. caerulea* DC. — на помірно затінених та освітлених вапняках, іноді.
245. *V. calciseda* DC. — на освітлених вапняках, часто.
246. ***V. cyanea* Massal. — на затінених вапняках, часто.
247. *V. fuscella* (Turner) Winch — на помірно затінених вапняках, часто.
248. *V. fuscula* Nyl. — на слані *Aspicilia calcarea*, зрідка.
249. **V. hochstetteri* Fr. — на освітлених прямовисних вапняках, зрідка.
250. *V. macrostoma* DC. — на помірно затінених вапняках, зрідка.
251. *V. marmorea* (Scop.) Arnold — на помірно затінених прямовисних вапняках, часто.
252. *V. maura* (Sm.) Wahlb. in Ach. — на помірно затінених вапняках вище зони прибою, дуже рідко.

253. *V. muralis* Ach. — на помірно затінених та освітлених вапняках, зрідка.
 254. *V. murina* Leight. — на освітлених вапняках, іноді.
 255. *V. nigrescens* Pers. — на помірно затінених та освітлених вапняках, звичайний вид.
 256. ***V. pinguicola* Massal. — на затінених вапняках, дуже рідко.
 257. *V. viridula* (Schrab.) Ach. — на затінених вапняках та вапнякових камінцях, іноді.
 258. *Xanthoria parietina* (L.) Th. Fr. — на корі *J. excelsa*, *Q. pubescens*, *P. mutica*, на помірно затінених та освітлених вапняках, звичайний вид [3].
 259. *X. polycarpa* (Hoffm.) Rieberg — на корі *P. mutica*, зрідка.

Автори щиро вдячні д-ру біол. наук С.Я. Кондратюку (Інститут ботаніки ім. М.Г. Холодного НАН України) за допомогу в обговоренні критичних таксонів та можливість працювати з необхідними літературними джерелами; д-ру Б. Коппінсу (Королівський ботанічний сад, м. Единбург, Великобританія) та П. Уолселей (Британський Музей історії природи, м. Лондон, Великобританія) за цінні поради та визначення деяких таксонів під час Дарвінівських експедицій в Карпати та Крим; д-ру біол. наук В.В. Корженевському, канд. біол. наук С.Е. Садогурському, С.А. Садогурській, Н.А. Багриковій (Нікітський ботанічний сад, АР Крим, Україна) за всебічну допомогу під час проведення досліджень.

СПИСОК ЛІТЕРАТУРИ

1. Копачевская Е.Г. Лишениофлора Крыма и ее анализ. — Киев: Наук. думка, 1986. — 296 с.
2. Окснер А.М. Флора лишайников Украины. — К.: В-во АН УРСР, 1968. — Т. 2, вип. 1. — 544 с.
3. Тарасова О.Д., Толпышева Т.Ю. К изучению лишайников можжевеловых лесов Крыма // Вестн. Моск. ун-та. Сер. Биология. — 1978. — № 4. — С. 27-31.
4. Шеляг-Сосонко Ю.Р., Дидух Я.П., Молчанов Е.Ф. Государственный заповедник «Мыс Мартыян». — Киев: Наук. думка, 1985. — 256 с.
5. Чернов В.К. О распределении лишайников в Горном Крыму // Журн. русск. ботан. о-ва. — 1931. — № 5-6. — С. 213-234.
6. Kondratyuk S. Ya., Khodosovtsev A. Ye. & Zelenko S. D. The second checklist of lichen forming, lichenicolous and allied fungi of Ukraine. — K.: Phytosoclocentre, 1998. — 180 p.

Рекомендує до друку
 С.Я. Кондратюк

Надійшла 28.12.2000

А.Е. Ходосовцев, А.А. Редченко

АННОТИРОВАННЫЙ СПИСОК ЛИШАЙНИКОВ ЗАПОВЕДНИКА «МЫС МАРТЬЯН» (УКРАИНА)

Херсонский государственный педагогический университет
 Институт ботаники им. Н.Г. Холодного НАН Украины, г. Киев

Приводится список лишайников природного заповедника «Мыс Мартыян» (АР Крым, Украина), насчитывающий 259 видов из 88 родов, 37 семейств, 12 порядков. Указываются краткие данные по их экологии и частоте встречаемости. Среди них 182 вида впервые приводятся для заповедника, 50 — для Крымского полуострова и 28 — для лишениофлоры Украины.

O. Ye. Khodosovtsev, O. O. Redchenko

AN ANNOTATED LIST OF THE LICHEN FORMING FUNGI OF THE NATURAL RESERVE «MYS MART'IAN» (UKRAINE)

Kherson State Pedagogical University
 M. G. Kholodny Institute of Botany, National Academy of Sciences of Ukraine, Kyiv

The list of the lichen forming fungi of the natural reserve «Mys Mart'ian» (AR Crimea, Ukraine) are included 259 species of 88 genera, 37 families, 12 orders. Among them 182 species are new for reserve, 50 — new for Crimea peninsula and 28 species are reported for the first time for Ukraine. The ecological data within protected area are reported.